

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้ เปรียบเทียบและสังเคราะห์ให้เห็นถึงเงื่อนไขและปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จและความยั่งยืนในทางเศรษฐกิจของเขตเศรษฐกิจพิเศษ ความขัดแย้ง และกระบวนการจัดการความขัดแย้งที่เกิดจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษประสบกับความล้มเหลว โดยชี้ให้เห็นว่า เขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นสิ่งที่ไม่อาจพิจารณาแยกออกจากความสัมพันธ์กับทุนนิยมโลก ที่ซึ่งพัฒนาการของการสะสมทุนในอุตสาหกรรมของประเทศ และตำแหน่งแห่งที่ของประเทศในระบบทุนโลก กำหนดลักษณะและพัฒนาการของเขตเศรษฐกิจพิเศษ ขณะเดียวกัน เขตเศรษฐกิจพิเศษ ก็ไม่อาจถูกพิจารณา นอกมิติทางการเมือง ที่ซึ่งรัฐชาติและสถาบันต่างๆ ในสังคม มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ และยังมีผลที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ประเทศที่รัฐมีบทบาทนำในการพัฒนา กระจายอำนาจและสิทธิประโยชน์ไปยังรัฐท้องถิ่นในระดับต่างๆ มีแนวโน้มที่จะสามารถเปลี่ยนการแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นประโยชน์ในระดับท้องถิ่น ไปสู่แรงจูงใจเพื่อการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ประเทศที่รัฐถอยตัวออกจากการพัฒนา และปราศจากกลไกเชิงสถาบันในการควบคุมกำกับ ปลดปล่อยให้ตลาดและเจ้าหน้าที่รัฐที่แสวงหาประโยชน์ส่วนตนในการทำหน้าที่บริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีแนวโน้มที่นำไปสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่เป็นแหล่งเศรษฐกิจแบบเก็งกำไร และอุตสาหกรรมที่ขาดคุณภาพ เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศกำลังพัฒนาประเภทนี้ นอกจากจะแยกตัวออกจากเศรษฐกิจของชาติและท้องถิ่นแล้ว มักก่อปัญหาความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจ การกระจุกตัวของผลประโยชน์ในกลุ่มชนชั้นนำและนายทุน และการพล่ามลาญทรัพยากรที่ดินโดยเปล่าประโยชน์ ซึ่งนำไปสู่การพรากรสิทธิโดยปราศจากการพัฒนาในที่สุด

คำสำคัญ: เขตเศรษฐกิจพิเศษ รัฐพัฒนา การเชื่อมต่อทางเศรษฐกิจ การกระจายอำนาจ ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ การพรากรสิทธิโดยปราศจากการพัฒนา

ABSTRACT

This research is an analytical compilation of special economic zones in developing countries. It seeks to understand the conditions and factors affecting the success and failure of special economic zones as well as the problems and conflicts relating to such economic mechanism. While the effect of special economic zones must be viewed in relation to the development of national industry within the global capitalism, the role of the state and relevant institutions at various levels are pivotal in determining the direction of special economic zones. It is found that developmental states with decentralization context and effective means of benefit sharing and distribution tend to be able to redirect the self-interest rent-seeking and corruption agencies towards growth promoting policies. On the other hand, the retreat of states from the role of development while leaving the regulatory function to the opportunistic profiteering from rent-seeking businesses, bureaucrats and policy makers tends to result in the growing speculative economy, poor quality, and unproductive industries generated by special economic zones. Isolated from their host economies, most of such zones raise the questions of economic inequality, wealth concentration, global plunder of resources, and dispossession without development.

Keywords: Special economic zones, developmental state, backward and forward linkages, decentralization, economic justice, dispossession without development